

VI. ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ І ТУРИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ЗІ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Галина Щука

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Потреби розвитку туристської індустрії в умовах глобалізації та перманентних криз вимагають адекватного кадрового забезпечення. Основна проблема підготовки фахівців туристської галузі полягає в багатопрофільності туристської діяльності. Наявні освітні стандарти не враховують існуючого різноманіття видів та форм туризму, його перспективних напрямків, особливостей розвитку та функціонування. Якщо поступово вирішуються питання забезпечення туризму фахівцями в секторі розваг, додаткових послуг, інформаційних комунікацій, то підготовка кадрів зі спортивно-оздоровчого туризму в системі туристської освіти України в достатній мірі не представлена.

Аналіз наукових доробок вітчизняних учених дозволяє стверджувати, що проблема підготовки спеціалістів зі спортивно-оздоровчого туризму вивчається з трьох позицій: підготовки інструкторів обласними Федераціями спортивного туризму України; як складова підготовки фахівців туристської галузі (О. Дубогай, В. Зігунов, Л. Сущенко, В. Федорченко та ін.), як спеціалізація на факультетах фізичного виховання в педагогічних інститутах (А. Конох, О. Жданова, Т. Блистів, С. Демчук та ін.). Представники кожного напрямку підготовки доводять, що саме вони здатні забезпечити найбільш високий рівень кваліфікації майбутнього спеціаліста.

Не претендуючи на абсолютну істину, дозволимо висловити собі деякі міркування з цього приводу: виділимо основні аспекти, на які варто звернути увагу, організовуючи процес підготовки кадрів зі спортивно-оздоровчого туризму.

Спочатку визначимо, що таке спортивно-оздоровчий туризм, в чому полягає специфіка його організації. Це дасть нам можливість визначити професійні компетенції спеціаліста зі спортивно-оздоровчого

туризму. Враховуючи, що існує певна неузгодженість у трактуванні ряду туристських термінів, у тому числі стосовно спортивно-оздоровчого туризму та його співвідношення зі спортивним туризмом, ми, не вдаючись до аналізу термінологічного апарату в туризмі, зазначимо, що в даному дослідженні дотримуємося точки зору С. П. Фокіна: «головними відмінностями спортивно-оздоровчого і спортивного туризму є різниця в туристському досвіді та кваліфікації учасників і кінцевій меті діяльності ... Спортивний туризм – це специфічний вид туристсько-спортивної діяльності, головною формою якої є похід (подорож), або змагання з видів туризму, ці види діяльності спрямовані на випробовування фізичних, психічних, духовних сил людини, удосконалення туристської майстерності туриста, та виконання нормативів спортивних розрядів» [1, с. 89].

Отже, фахівець зі спортивно-оздоровчого туризму, крім загальнопрофесійних компетенцій, які очікуються від фахівця сфери туризму, повинен уміти планувати та проводити туристські походи та інші заходи спортивно-оздоровчого туризму з різними категоріями населення; відбирати адекватні поставленим завданням засоби та методи діяльності; визначати величину навантажень, адекватну психофізичним можливостям індивіда в різних кліматогеографічних умовах; оцінювати ефективність використаних засобів та методів з метою своєчасного корегування цих навантажень; розробляти та проводити екскурсії, організовувати анімаційні програми в походах; забезпечувати безпеку життєдіяльності в процесі спортивно-оздоровчої діяльності; надавати першу медичну допомогу тощо.

Цілком очевидно, що зазначені компетенції повинні формуватися під час вивчення певного комплексу професійно орієнтованих дисциплін, серед яких спортивно-оздоровчий туризм, фізіологія людини, моніторинг фізичного стану людини, рекреація, фізична рекреація тощо. Розглянемо, як організована практика підготовки цих фахівців.

Виконкомом Федерації спортивного туризму України затверджено «Положення про систему підготовки кадрів спортивного туризму». Проте розроблена система не вирішує питання про надання базової професійної освіти, тому, на нашу думку, може розглядатися лише як додаткова освіта.

Галузеві стандарти напряму підготовки 140103 «Туризм» не включили спортивно-оздоровчий туризм до нормативної частини ОПП,

і в переліку спеціалізацій теж не зазначили. Проведений аналіз навчальних планів ряду ВНЗ свідчить, що в більшості випадків спортивний туризм все ж таки вивчається у варіативній частині, але формування названих нами компетенцій не забезпечується.

Що стосується процесу підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в напрямках підготовки 6.010201 «Фізичне виховання» та 6.010202 «Спорт», то в більшості випадків він обмежується табірними зборами з туризму або вивченням дисципліни «Спортивний туризм». Інші дисципліни, які забезпечують формування туристського мислення, взагалі не вивчаються.

Отже, зібрані нами факти дозволяють зробити висновок, що в Україні не створені в повному обсязі умови для професійної підготовки спеціалістів зі спортивно-оздоровчого туризму. На державному рівні підготовка цих кадрів не регулюється. Галузеві стандарти напрямів підготовки «Туризм», «Спорт», «Фізичне виховання» не передбачають спеціалізації «Спортивно-оздоровчий туризм». Достатньо високий рівень підготовки спеціалістів зі спортивно-оздоровчого туризму в окремих ВНЗ забезпечується, на нашу думку, здебільшого за рахунок ентузіазму професорсько-викладацького колективу кафедр. Подальша робота з цієї проблеми полягає в детальному аналізі досвіду підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в Росії та Білорусії.

Література:

1. Фокін С. П. Спортивний і спортивно-оздоровчий туризм: питання термінологічного апарату / С. П. Фокін // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб.наук.статтей / за ред. С.С.Єрмакова. – Харків: ХДАДМ (XXIII), 2006. – № 8. – С. 88-90.

МОТИВИ ОБРАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ТА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ СТУДЕНТАМИ КАФЕДРИ ТУРИЗМУ ЛДУФК

Тетяна Курчаба, Лідія Тимошенко, Анна Гулюк

Львівський державний університет фізичної культури

Туризм виконує важливу роль у вирішенні соціально-економічних проблем суспільства: підтримується якісний рівень життя населення, створюються нові робочі місця та передумови для підвищення інвестиційної привабливості і конкурентоспроможності регіонів.